

Johann Quistorp Johannes Henning

Dissertatio ... Ad Universalem Historiam

Rostochii: Kilius, 1646

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn730224988>

Druck Freier Zugang

Ru phil 1646

Johannis Amstrop

Johannis Hennings

IN NOMINE JESU
DISSERTATIO

135. 82

Εισαγωγή

Ad

UNIVERSALEM
HISTORIAM.

Quam

Auxiliante DEO

Suffragante Amplissima Fa-
cultate Philosophica; in Illustri Ro-
stochiensium Universitate, Publico eru-
ditorum examini submitunt

M. JOHANNES QUISTORPIUS,
Rostochiensis

&

JOHANNES HENNINGIUS,
Lübecensis

Novemb.

In Auditorio majori XV III. Cal. Decemb.
horis antemeridianis.

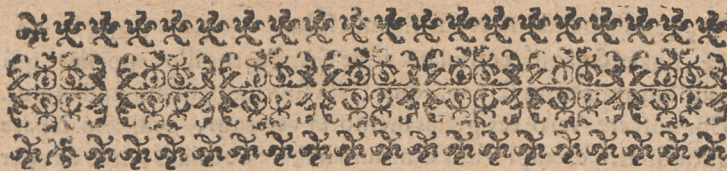

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.

Anno M DC. XLVI.

1646

JEHOVA auspice.

THESIS I.

Phingem appingi solitam forib⁹ templorum Ægyptiorum, ait *Clem. Alex.* 5. Strom. ut omnia quæ de Deo naturaliter scimus, obscura & ænigmatibus quasi involuta esse indicaret: eandem etiam in vestibulo amplissimi Historiarum theatri, collocari posse, facile largimur, cum difficultatibus ac scirpis abundet, & ad plenam ejus indagationem Oedipo sit opus. Procul dubio huc respexit *Philipp. Melanch.* in præfat. chronici, scribens; Esse omnino sapientiæ & eloquentiæ opus Historiam. Quorsum referimus *Sidonij* responsum, qui cum à Leone, Theodorici Regis Gothorum Consiliario invitaretur, animum ut scribendis historiis adjungeret, modestè id declinavit, & se excusavit, in lib. 4. epist. suarum.

§. 2. Attamen, ut sponsi illi Penelopes per ancillas, ad dominam affectabant viam; ita si nobis justam in legendis historiis methodum, & delectum eorundem conciliaverimus, nos aliquo modo ad historiarum adyta admissum iri pro persuaso habemus. Anaxandridis comici nobis imitandus fervor, qui nisi victor abiret, non opus ad incudem revocabat, sed conscindebat chartas.

§. 3. Est Historia quasi Liber & Tuba viventium, quæ mortui in medium producuntur, sicuti *Nicetas* eam eleganter nominat; dicta ab *ιστορειν*, Coram spectare, inquirere, quod in eâ res gestæ coram quasi inspiciantur, vel quod ab illis scribi consueverint; qui rerum cognitionem habeant, sæpeq; rebus gestis interfuerint: quod innuit *Plaut.* in *Menæchm.* quin nos hinc domum redimus, nisi si historiam scripturi sumus. Ad idem *ἔτυμον* *Gellius* lib. 5. c. 18. respicit. Alias *Plato* illam format ἀπὸ τῆ ἱστορίας τὴν

πῶν, quod labentium rerum fluxum sistat, adeoq; memoriæ humanæ, fluxæ, & labili, consulat. Inde Cic: pueros illos appellat, qui nihil earum rerum sciunt, quæ facta sunt, antequam nati sumus. Cognoscere verò res gestas memoriâ veterum, ordinem tenere antiquitatis, exemplorum omnium habere notitiam, hoc est, per Historiam diffluentem quasi sistere memoriâ.

§. 4. Non enim hic vocem Historiæ latissimè sumimus, pro descriptione sc. cujusq; rei: quò in significato Arist. Animalium, Plin. Naturalem, Teophr. Plantarum historiam scripserunt: Sed specialiter historiam illam intendimus, quæ est Notitia seu Enarratio rerum singularium, inter homines gestarum, vel, ut planius nos explicemus, Historiam esse asserimus: Individualem Instrumentariam cognitionem, rerum Ecclesiasticarum, Politicarum, quatenus circumstantiis singularibus vestita sunt, eò directâ, ut Universalia ex iis evidenter à nobis intelligantur & confirmentur, & sapientiores ac prudentiores fiamus.

§ 5. Mittimus itaque illos, nescio, qualem fingentes historiam, quorum quidam eam ad Disciplinam referunt alii Prudentiam illam esse statuunt, cum tamen ne Habitus quidem & Disciplina sit: nec è cognitione Historiæ ulla operatio seu πράξις rectæ rationi consentanea per se eliciatur. Quintil. lib. 1. Instit. cap. 9. Historiam, partem grammaticæ statuere videtur; Grammaticam dispartens in Methodicam & Historicam. Qui hæc plenius novisse volet, adeat alios, qui super his ex professo scripserunt.

§. 6. Memoria in Historia sibi primas partes non injuria vendicat, dum ad modum receptaculi Historiam servatam tenet. Hinc est, quod mulierculæ, & hi, quorum memoria rebus gravioribus haud obruitur, facile historias apprehendunt, & vel prolixas, ita propemodum, ut acceperunt, referant. Aliàs nemo negabit & Libros historiarum, in quibus historiæ consignatæ sunt, analogicè earundem receptacula dici posse.

§. 7. Hinc in proptatulo esse putamus, Historiam ritè nominari enarrationem rerum singularium perspicuam & methodicam; Sciendum autem, enarrationem vel esse διεξοδικήν, quâ non modo res gestæ, sed & causæ ac consilia eventuum perpetuò ac luculen-

to discursu exponuntur; prout apud Græcos olim *Xenophontem*, *Polybium*, ap. Latinos *Julium Cæsarem*, *Livium* & alios, historias scripsisse in proclivi est: vel *Chronologicam*, quâ ij usi sunt, qui Fa-
storum seu Annalium enumeratione, succinctè monstrant seriem
temporum, hos inter numero *Calvisium*, & alios: sive *μεγαθυ-
μα πικρυ*, quâ ex omnibus historiis illustria virtutû ac vitiorum ex-
empla ad certos locos communes rediguntur, quod fecit *Plutar-
chus*, *Valer. Maximus*, nostro seculo *Zyvingerus* auctor theatri vitæ
humanæ, & alii.

§ 8. Si Historia, eam posse volentis, memoriæ imprimenda, se-
dulâ id sit lectiōe, repetitione, ruminatiōe; si chartis commit-
tenda, Historici ex penu rerum gestarum, quem memoriâ circum-
ferunt, eandem de promptâ, recensent.

§ 9. Hoc modo adornata Historia, non solum huic inser-
vit usui, ut Universalia ex Singularibus deducantur, & deducta per
singularia confirmantur, illaque ad universales regulas revocentur:
vel in iis Jucunditatem sive animi oblectationem, vel Antiquita-
tis cognitionem, quorsum *Ciceronem* in illâ sua Historiæ commen-
datione respexisse, arbitror: Sed, hic finis maximus est: ut inde sapi-
entiores ac prudentiores efficiamur, quod *Dionysius Halicarnass.* lib. i.
Hist. Rom. Historiam ἀρχην φρονήσεως καὶ σοφίας, nominans,
intendit.

§ 10. Est pol. Utilitas Historiarum summa; Audiamus *Livium*
lib. i. in præfat. ita differentem: Hoc est illud primum, inquit, in
cognitione Historiarum utile & frugiferum, omnis te exempli do-
cumenta in illustri posita monumento, intueri: inde tibi tuâq;
Reipubl. quod imitere, capias: inde sædum inceptu, sædum exitu,
quod vites. *Zeno* Philosophus, teste *Laerzio* cum honestè vivere, &
ab oraculo informari peteret: ut Mortuos consuleret veterum sapi-
entum libros tractaret, jussus est.

§ 11. Si inruemur *Themistoclem*, quid illum inter mortales
reliquos insignem fecit: nil nisi Historia; quod apete fateretur, dum
acta *Miltiadis* in campo *Marathonis* somnum sibi excussisse dixe-
rat, Atq; ita hujus viri Heroica facta ad virtutem inflammant, &
à vitis abstraxerunt. *Plutarchus* sub initium statim in vitis suis, de
Theseo memorat, quod *Herculis* virtutes admirans, ejus res gestas per

per noctem somnia retulerint, eas inter diu ipsum infligasse æmulatione, ut eadem facere cogitaret. Scipio Africanus, cum *Cyropædiam Xenophontis* animo penitus haberet comprehensam, ex eâq; omnes omnium virtutum ac laudum cumulos collegisset, tantus evasit vir, ut non modo bellum ingens in Hispania (sic enim *Livius* scribit) non alia de causa exarserit, quam ex admiratione Scipionis, aliorum Imperatorum orto contemptu, ut habet *Bodinus* in præmiò. method. Historiarum.

§. 12. Hunc igitur gloriæ fructum his attulit Historia, Rem omnem *Claudiani* verbis, quibus ille Honorium Imperatorem ad Historiarum lectionem incendit, complectar.

Antiquos evolve Duces, assuesce futuræ
 Militiæ, Latium retro te confer in ævum.
 Libertas quæ sita placet? mirabere Brutum.
 Perfidiam damnas? Metii sanabere pænis.
 Triste rigor nimis? Torquati despue mores;
 Mors impensa bonū? Decios venerare ruentes,
 Vel solus quid fortis agat, de ponte soluto
 Oppositus Cocles, Mutij te flamma docebit.
 Quid mora perfringat; Fabius: quid rebus in ar-
 ctis
 Dux gerat, ostendit Gallorum strage Camillus.

Hujusmodi ab Historia fructus sperare oportet.

§ 13. Hos ex illis prodeuntes fructus, ex Historiæ scientiâ sibi ejus cultores promittere habent, horum nos paucos recensemus; cujusmodi sunt: 1. *Consilij dexteritas*, quod *Lucianus* confirmat lib. de scribendâ Hist. his utens verbis; Historiam suppeditare, ut optima discamus & faciamus, quæ possumus æmulatione optimarum, & fugapessimarum: sicut in *Herodoto* legentes, fiduciam, quam in viribus humanis & omnium rerum abundantia, Cræsus & Xerxes collocarunt, ipsi exitio fuisse: in *Thucydide* pertinaciam Periclis res Atheniensium fregisse: in parallelis *Plutarchi*, *κακοζυ-
 Νειαν*

Alav Demosthenis, Atheniensibus detrimentum attulisset id colligant, Consilia ex hujusmodi fontibus promanantia, infauusta esse, ac cane & angue pejus fugienda, conf. *Andream Franckenbergium* pag. mihi 290 & seqq. Hoc respexit *Alfonfus* olim ille ex *mius* Regum, interroganti, qui consilarii optimi essent, respondens, Mortuos: libros sc. & monumenta, scripta politica intelligens, qui nihil blandientes, nihil celantes, puram putamq; propinant veritatem.

§. 14. Suppeditat insuper *Historia Consolationem* efficacem, tam in necessitatibus publicis, quam privatis. Sistamus nobis ante oculos ex *Gell. noct. Att.* lib. 1. cap. 17. uxorem morosam *Xantipem* *Socratis*, quantâ cum animi æquitate toleraverit famina ingentium intractabile? quam ob causam? ut, cum illam domi talem experiatur, insuesceret, & exerceatur, ut cæterorum quoq; foris petulantiam & injuriam facilius ferret. Si simile quid experiris, & consolatione indiges, *Socrate* utere præeunte. Plura in hanc rem qui volet, consulat *Franckenberg.* in *institur. Antiquit. & Historiarum,* & quod desiderat, inveniet.

§. 15. Accedit porro *virtus σοφιστικῆ*, quæ etiam ex historiis propullulat, quando ex præsentibus futura divinare commode licet. Quid enim obstat, quo minus subsumere possit quisquam: Hæc & illa regna tam diu steterunt. E, procul dubio, nec hoc vel illud consistet diutius? Sicuti de periodo fatali quingentorum annorum referunt *Annales*, ad quam congruunt insignes mutati ones plurimæ in *Ecclesia & Republ.* de paribus idem formare licet judicium. Exempli causa, *Quingenti* vel circiter anni, ab *Exitu* ex *Ægypto*, ad primi templi ædificationem; Item à *Saulo* usq; ad egressum ex captivitate *Babylonica*; Item ab *Esdra* instauratore reipubl. *Judaicæ*, ad usq; ultimum excidium ejusdem sub *Vespasiano*, *Regnum Atticum* à *Cecrope* ad *Codrum*; *Spartanorum* regnum à *Lycurgo* ad *Alex. M.* numerat 500. annos. Alia regna dimidium hujus attingentes, sicut *Romanorum* *Historia* illud ostendit: ubi singulis circiter 250. annis, regimē illorum novam induit formam, Unde à *L. Floro* in prologo lib. 1. 250. anni *Infantiz* sub *Regibus.* 250. *Adolescentiz* sub *Coll.* usq; ad *Q. Fulvium*; & vicissim 250. ab hoc ad *Caes. August.* computantur. 250. *Alex. & susces-*

suscessorum duravit. Quid ni hinc de moderno quolibet regno ali-
quod praesagium haurire possemus? His & similibus Historia suos
infigens facit Alumnos.

§. 16. Nihil dicam de summa *Suavitate ac Voluptate* hujus stu-
dii, quam secum fert: quomodo Alex. M. Trojanam Historiam
apud Homerum intentè legens, in rebus ad votum non fluentibus,
omnem deposuerit tristitiam. Qua ratione Alphonfus & Ferdinan-
dus, Hispaniæ & Siciliæ Reges, ille à Livio, hic à Q. Curtio, valetudi-
nem amissam, quam à medicis non poterant, recuperarint, *Bodinus*
in meth. Histor. refert.

§. 17. Hujusmodi cum cuilibet Historiarum Studio obvia,
missa ea facio, nec vino vendibili suspendo hederam. Pergo ad ve-
ras Historiarum *proprietas* quibus illa à quibuscunq; narrationi-
bus discernitur.

§. 18. Hujusmodi sunt 1, *Veritas*, Præcaveat id maxime Histo-
ricus, ne, quid falsi dicere audeat: est enim Historia veritatis Imago,
& rerum gestarum veluti Tabula, quæ in clarissima luce omnibus
ad judicandum proponitur. Laudem hanc tribuo (obloquantur
licet quidam) Herodoto, qui suis sive oculis, sive auribus usurpavit
ea, quorum Historiam conscribere in animo habebat, sicut id lu-
culenter constat ex ejus *Euterpe*. Laudo Thucydidem, qui suam
scripturus Historiam, tam in hostium, quam proprio exercitu Co-
rincos quosdam aluit, singula accurate notantes, unde sibi de ve-
ritate optimè constaret. Commendo Xenophontem, illorum quæ
scripsit *ἑυτόωτην*. Laudem hanc meretur Polybius, Scipionis Afri-
cani gestorum scriptor & comes, ac Julius Cæsar, qui rebus à se scri-
ptis non solum interfuit, sed & præfuit. Idem à quolibet exigimus
Historiographo, alias si vera conticescit, non Historicum, sed *Æso-
pum* quendam refert, ejusq; scripta fabulis Amadisi, quas *Gorrens*
Parisiensis compilasse dicitur, similia esse asserimus.

§. 19. His nitentes rationibus, ac exemplis, *Lipsum* non pro-
bamus in Epist: quadam de studio Historico, qui paritur Historiam
in fabulosam & veram: Nullâ namq; ratione sub censum Historia
fictitia & fabulosa veniunt. Dum hanc in Historiographo requiro
veritatem; non diffiteor, fieri posse, ut alicubi ab ea deflectat, & vir-
gulâ

gulâ censoriâ notari possit quis enim omnia coram intueri poterit, unde ipsi constat, referentem, rem, ut acta est, accurate notasse & retulisse? Hinc non culpamus *Picum Mirandulam* tom. 2. operum l. 2. de exam. doct. cap. 37. dicentem: Nemo est Historicorum, qui non falsa habeat *Flavius Vopiscus* de Aureliano Imperatore lib. 3. fatetur: Neminem scriptorum, quantum ad Historiam pertinet, non aliquid esse mentitum. & esse, in quo Livius, in quo Salustius, in quo Tacitus manifestis testibus convinci possint: ut *Seneca* illud lib. 4. natural. quæst. cap. 3. *Penes autorem fides esto*, quandoq; usurpare necesse habeant. Hujusmodi errores apud Historicos qui novisse, vult, vid. logic. R. *Crakant horpi*, in loco arguendi ab auctoritate pag. mihi 463. Hac causâ moti Turcæ nulli Historico credunt, quod putant, Historias ab iis scribi non posse, qui alienam fidem sequuntur: multo minus ab iis, qui rebus affuerunt aut præfuerunt, cum de seipsis multa mentiantur, aut Principum metu vel præmiis vel odio distracti, à vero deflectant &c. Interim, quicquid hujus sit, id sedulo agat Historiographus, quo fide dignos testes adhibeat, accurate in rem omne inquirat. & illud. *Quid, Quando, Vbi*, diligenter notet.

§. 20. Ad Veritatem accedit, secundò *Soliditas*, gravia, publica, quæ ad Historiarum finem faciunt, prudentiam solidam conciliant, & Intellectum practicum roborant, scribat. Quo nomine *Capitolinus*, *Cordiam* reprehendit, quod minima quæq; & nescio quæ obscura Imperatorum dilucide & diligenter persecutus est: quæ cum nec ad Prudentiam, nec ad Sapientiam quicquam faciant, siluisse præstitisset. Utrum enim sciamus, Regem quenquam septimâ surgere, de die bis cibum sumere, inter venandum decem vel viginti animalia reti constrinxisse, nil in hoc studio nos juvat.

§. 21. Quamvis nec privata ac minuta omnia aspernamur, in quibus quicquam insigne reperitur, cujusmodi à *Polybio*, *Livio*, *Suetonio* & aliis sæpiusculè relata legimus. Huc quoq; pertinet, nesunt, quæ referuntur, nimis longè petita, quia talia multum falsitatis secum trahere solent. Quare *Munsterus*, non sine risu legitur, quando minima & fabulosa de remotis Garamantis, Indis & Africanis refert, quos ipse populos nec vidit unquam, nec. quæ de illis recenet, ex fide dignis didicit, quæq; ipsa refellit experientia.

B

§. 22. Oc-

§. 22. Occurrit tertio loco *Integritas*; cujus beneficio Histori-
cus ab omni affectu odij & gratiæ immunis est, suumq; judicium
haud facillè interponit; non laudat nimium nec vituperat: & rem,
ut est enarrans, legentibus judicium integrum relinquit. His de
causis reprehenduntur inter Italos, *Jovius*, *Petrarcha*, *Boccatius* suos
tot ac tantis laudibus cumulant; ut ne ipsi quidem Romani sine
fastidio id ferre queant. Contrà hostes, de quorū virtutibus constat,
q̄. sceleratos & ignavos traducere non erubescunt Meminit *Bodinus*
in methodo cap. 4. pag. 46. alicujus anonimi Scriptoris, qui Hen-
rici Regis Galliæ bella cum Carolo V. Imperatore gesta, complexus
est, judicem utriusq; se ferens, Regem suum ad cælum usq; laudibus
extollens, Cæsarem autem, pro quantum obliterat commatibus! Quis
non aversetur hujusmodi Historicos, quâ, cum nullo munere publi-
co functi sint, in occultis latitarint, & tamen de moderandis ritè
Regnis ac Rebus publ. suam ferre sententiam audent, quos,
si foret in terris rideret Democritus:

eos qui nunquam acies viderunt, nec taratantara clan-
gentem audiverunt, de modo belligrandi Cyro, Alexan-
dro, Cæsari, Jura & regulas præscribere non verentur. Anne
verimini, qui tales estis, ne in vos dicatur quod de Ludimagistro, co-
ram se, de modo rectè militandi, & in castris versandi Hannibal di-
xit? Apellis illud in vos quadrat, Ne sutor ultra crepidam. Atten-
dite, quam candide hic versetur Cæsar, qui suam Historiam nude,
simpliciter, omnibus detractis figmentis, cuiusq; judicandam re-
liquit, & Virtutem etiam in Hoste laudare non intermisit. Hujus le-
gis observantissimus Xenophon deprehensus fuit: hos, & hujus ge-
netis Authores alios imitandos sibi proponat.

§. 23. Interim Historiam lecturi, id vobis dictum habete, ne ni-
mis credulos vos omnibus præbeatis: id maximè attendite, qualis
is sit, cujus scripta pervolvitis. Diversæ religionis homines, aut quo-
rum animi odio sunt fascinati, de illis, quos odere, fidem omnem
excedentia sapissimè scribunt. Inter quos sunt illi, qui de vita Lu-
theri scribentes, Lutherum ex incubo ortum, ejusq; matrem ex di-
aboli coitu concepisse scribit, *Fontain* in sua gallica Hist. Hujus fa-
rinæ sunt *Hieronymus Bolsecus*, Medicus Lugdunensis in vitâ Calvinii:
& *Felicianus Nivartus* in Historia *Annæ Burgenfis* Martyre.

§. 24.

§. 24. *Brevitati* quoq; quantum res admittit, studebit Histori-
cus: nec *Colophonium* imitetur, cujus *Plutarchus* περί ἀδολε-
σσίας circa sua meminit, qui aggressurus belli Thebani materi-
am, vigesimum quartum volumen impleverat, antequam Duces
Thebas usq; perduceret, ut loquitur *Caselius* in notis ad Plutarchi
adductum locum: Procul hinc, relegamus hos spermologos, qui
non Historicos, sed Andabatas agunt, quapropter ipse *Herodianus*
apud quosdam male audit: Nec *Martinius Crusius* Doctiorum cen-
suram effugere potuit, quod Historiam Suevicam infinitis digressi-
onibus & extravaganis onerat. Licet *Bodin* quidem Rethorici-
candi licentiam concedere videatur, quia id magnos Historicos
facitasse, pro comperto habet, sicuti Tacitus, Procopius, Vives &c.
nos, ut diversum sentiamus inducer; horum enim digressiones
non frustra instituuntur, certisq; rationibus fulcitur: manet in-
terim, quod quarto loco de Historiographo, Brevem illum esse de-
bere diximus.

§. 25. Accedit ultimo *Perspicuitas* Atticum & medij chara-
cteris stylum commendamus, grandis & luxuriosus, ut & laconi-
cus nimisq; concisus, hic minus conveniens est, hoc est, quod *Cic*:
in *Bruto* vult: Nihil in Historia illustrius esse, purâ & illustri brevi-
tate. *Pollio* apud *Quintilianum* lib. 8. cap. 1. Livium carpit, & illi
quandam Patavinitatem inesse dicit: at, si pænitus oculos in rem
attendamus, aliter sentiemus: de hoc argumento plura cognosce-
re desiderans, conferat *Patritium* dial. 1. de Hist. & *Quintil.* lib.
4. cap. 2.

§. 26. Ex his quæ diximus, in aprico esse putamus, quæ ab
Historico requirantur Collaturus hodiernos Historicos cum ve-
teribus, hos illos post se multis parasangis relinquere videbit.

§. 27. Olim nemini Historias scribere permittebatur, nisi, qui
multarum rerum experienciâ edoctus, ad id idoneus judicaba-
tur. Hinc apud *Hebræos* scribendæ Historiæ negotium Sacer-
dotibus & prophetis commendabatur, *Josepb.* lib. 1. contra Ap-
pionem. *Romani* prisca jus ac potentiam conscribendæ Histo-
riæ, penes Summum suum Pontificem esse voluerunt *Cic*: lib. 2.

de Oratore. Apud *Chaldaeos* penes Sacerdotes regni istius, ut habet *Metaſthenes*: apud *Aegyptios* æque Sacerdotibus hoc compete-
bat, ut scribit *Theodorus Siculus* lib. 2. cap. 1. Apud *Persas* penes
Magos i. e. regni ſapientiſſimos publica Animalium fides, ac po-
teſtas temporum conſignandorum & rerum conſcribendarum
fuit, *Cic*: lib. 1. de Divinit.

§. 28. Regna hæc, orbis quondam capita, id ſuâ hac circum-
ſpectione effecerunt, ut & hodie, quæ apud ipſos verè geſta ſunt,
legantur. Noſtra tempeſtate, horum licet meſſem metere ma-
ximam, qui fabulas quaſcunq; & vulgi mendaciſſimos ſermones
in chartas conijciunt, & inde *Historicorum* nomen quærunt.

§. 29. Sufficiat, hæc hac vice de *Historiarum* natura & propri-
etatibus propoſuiſſe. *Modum* eaſdem *legendi* paucis ſubnectimus.

§. 30. *Primo*, *Historias* lecturus illud *Ariſtotelis* obſervet *ne in*
lectione Historiarum nimis credulus neq; plane incredulus ſit: Ita-
enim nobiſcum comparatum eſt, ut illa laudemus, quæ amicis
concernunt, & quæ minus laudanda, de hoſtibus ſcribamus.
Laudatur *Polybius* in ſcriptis Romanorum & à Romanis falſa ſcri-
pta arguit. Et, quomodo illæ veræ *Historiæ* dicendæ ſunt, quæ
perpetuas laudes, nulla vitia commemorant? cum nullius ſit illa
perfectio, ut non aliquando hallucinetur ac erret: hinc *Eusebius*
Constantinum M. *Leva* & *Staphylus* Carolum V. nimis laudibus
onerantes, ſimul *Oratoris* ac *Historici* officio fungi voluerunt.

§. 31. Deinde *Polybii* notet monitum, omnium rerum ſeriem
ὐπὸ μίαν ἀνοψίαν ἀγειν, καὶ ſωματοποιεῖν i. e. uno intuitu com-
plecti, & velut in corpus redactam ac certis membris diſtinctam,
in memoria ſecum circumferre.

§. 32. In quo hanc obſervabit methodum, ut ab *Universalibus*
incipiati. e. ut primò compendiōſè *Univerſalem* *διὰ τῶν ὀνομάτων* me-
moriam commendet & κατ' ἑμάδα poſitis, *Chronologicis* ſupputa-
tionibus contentus: ſeponat interim argutias & difficultates
Chro-

Chronologicas, quæ etiam in Antiquitate Versatissimos exercent.

§. 33. Exempligratiâ, seriem Historiarum à mundo condito ad æram currentem noceat, juxta *Vaticinium* cujusdam *Elie Rabbini* Judæorum in 4. parte Talmuth lib. 2. cap. 11. Bis mille annos *למלכות*, bis mille legis, bis mille Messiæ, tributentis.

§. 34. Dividat post singulos 2000. annos in duo Millenaria, ita, ut *primi* Millenarii terminus sit à Mundi initio ad Enochum in cælum sublatum: *Secundi* ab Enocho ad Sacramentum circumcissionis Abrahamo commissum: *Tertij*, ad Eliam, qui secundus mortalium, in cælum vivus translatus: *Quarti* terminus esto Saluator Christus: *Quinti*, Ottho, 3, sive Gratianus ac Lombardus: *Sexti* Millenarij terminum adhuc expectamus.

§. 35. Porrò, hos Millenarios in duas partes, seu Quingentos Annos dispartiat, ita, ut *primi Quingenti anni* definant in nativitate Jaredi: *Secundi* ab annis 120. pænitentia: *Tertij*, ab ingressu populi Israelitici Duce Josuâ in terram Canaan: *Quarti*, ab Artaxerxe Longimano, sub quo templum Hierosolymitanum reparatum volunt: *Quinti*, à Cassiodori, Paschasij, Boætij ætate. *Sexti*, à D. Lutheri reformatione, incipiant.

§. 36. Postquam & hæc memoriz commendavit, progrediatulterius. Exempli causâ, cogitet, à mundo condito ad diluvium, annos 1656. à diluvio ad natum Abrahamum annos 292. à nativitate ad ejusdem vocatiouem ex Vr. Chaldæorum 75. annos: inde ad liberationem ex servitute Ægyptiaca annos 430. hinc adusq; templi Salomonæi ædificationem 480. porrò ad captivitatem Babyloniam 431. annos, effluxisse. captivitatem ipsam annos 70. durasse: Monarchiam Persicam stetisse annos 200. ab Alex. M. adusq; Christum annos esse 328. addatur nobis Christianis, qui à Christi nativitate annos numeramus usitata æra, & sic Universalem seriem Historiarum cum ejusdem Chronologiâ, si non perfectè & accuratè: tamen, quantum à tyrone requiritur, habebit.

§. 37. Simili modo in ipsis *Historicorum scriptis* legendis verfabitur: lectionem ab iis auspiciabitur, qui generaliter Historiam à condito mundo ad nostra tempora breviter, methodice recenset,

Ab his ab illos progrediatur, qui fusius aliquanto eadem profequuntur: Inde ad illos, qui singulorum Regnorum res gestas describunt, pergat: Post qui specialia referunt, pervolvat.

§. 38. Exempli gratia Legat initio *Laurembergij Chronium*, *Johannis Jonstonij* Historiam Civilem & Ecclesiasticam; *Schedanum* de Quatuor monarchiis & similes. Accedat deinde ad *Matthiae Drescheri* Isagogen Historicam, *Petavii* diarium temporum, *Jacobi Capelli* Historiam sacram & Exoticam, subiiciat horum lectioni singularum monarchiarum & regnorum scriptores, præmittantur tamen in singulis qui strictim rem persequuntur e. g. si quis Romanam Historiam memoriæ mandare velit, primo *Sextum Rufum*, qui pagellis quatuor totam Historiam complexus est, teneat, hinc *Flori* epitomen, post *Eutropium*, post *Liviam*, *Polybium*, aliosque legat.

§. 39. Si hoc ordine & pacto in lectione Historiarum progressus fuerit, nullus dubito, quin fructum inde uberimum sit ablaurus.

§. 40. Ut autem hæc tanto pateant clarius, subiicere placet compendio, quo se ipsi scriptores Historici ordine insequuntur.

§. 41. Primum locum *Moses* sibi vindicat, quem seculis aliquot omnibus Profanis scriptoribus antiquiorem esse non solum res à Mose scriptæ ostendunt, sed nec ipsi profani auctores id negare habent. Quem aliquot centum annis ante excidium Trojæ unde antiquissimi gentium suarum narrare Historias incipiunt, vixisse constat; qui volet super hac re post alios, dissertantem videat *Joh. Gerb. Vosium* de historicis Græcis, cap. I.

§. 42. Huic si subjunxeris, quæ in *Josua*, *judicum*, *Regum* libris, *Ezechiele* & *Daniele* leguntur, ab Origine Mundi, ad temporam Cyri deductam historiam invenies.

§. 43. Nec diffitemur, teste *Metastene*, *Berosi Chaldei* fragmenta quædam existare, ab orbe condito, usque ad *Sardanapalum*; vid. *Josephum Schalligerum*, in calce librorum, de Emendatione temporum.

§. 44. Sa

§. 44. Sacram scripturam, commode excipit *Herodotus Hali-*
carnassens qui novem libris, quibus Musarum nomina indidit
Lydorum & Medorum in Clio, Ægyptiorum in Euterpe; Græcorum
& aliarum gentium historiam, in reliquis libris recenset; initium
faciundo, à Cyro liberatore, ex captivitate Babylonica exeuntium
Judaorum: porro Cambyſis, Darii Histaspis & Xerxis facta refert,
in quo turpi fugâ, ex Græcia domum se recipiente, substitit.

§. 45. Subsequitur hunc *Thucydides Olori* f. Atheniensis libris
octo. Qui initio breviter à fuga Xerxis acta, usq; ad bellum Pelo-
ponesiacum, & hoc deinde prolixius, usq; ad hujus belli annum
vigesimalium, describit: quem elegantibus typis exscriptum, Anno
1594. nobis dedere Heredes Wecheli.

§. 46. *Xenophon Atheniensis*, in suis ἑλληνικῶν, cœptam à Thu-
cydide Historiam Peloponesiaci belli, ac eorum quæ Græci post
gesserunt, usq; ad pugnam Mantineam Epaminonda, libris septem
persequitur; qui excusi sunt Græce Venetiis ab Aldo. Idem nobis
dedit ἀναβάσεως libros, Cyri junioris, adversus fratrem Artaxer-
xem Moemonem bella recensentes, quibus ipse interfuit, & dux
præfuit Xenophon.

§. 47. *Diodorus siculus*, qui Plinio teste. in præfatione hist.
Naturalis, ad Vespasianum, primus inter Græcos desit nugari 40.
libris, seu in Bibliotheca sua Historiam Universalem, à diluvio ad
Julium Cæsarem complexus est, ex quibus tamen pauci super sunt.
Cæteros qui quintum sequuntur, usq; ad decimum, & alios quasi
deperditos, in Sicilia superstites asservari, & Augustæ Vindelico-
rum apud D. Johan. Jacobum Fuggerum, ait *Conr. Gesnerus* in
bibliotheca sua: Sed in libris decem, ab undecimo ad vigesimalium
à bello Xerxis, usq; ad Alexandri M. successores venit, quorum
tempora correspondent illis, quæ decimo libro Livij recitantur.

§. 48. *Livius*, 140. libris, integram Romanam historiam, à con-
ditâ Urbe usq; ad Augustum, vel annos paucos ante Christum na-
tum complexus est; ex hoc luculento opere, tantum 25 libri restant
reliqui interierunt: veruntamen, hujus Epitomator L. Florus, seri-
em præcipuarum historiarum nobis suppeditat.

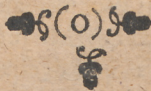
§. 49. Post Livium, qui anno Christi 21. obiit, Augusti & reli-
quo-

quorum Imperatorum res gestas, *Vellejus paterculus*, *Corn. Tacitus*, *Suetonius*, *Dion Capitolinus*, *Lampridius*, *Spartianus*, *Herodianus*, usq; ad annum Christi 246. pertexerunt: quos ordine concinno ad nostra usq; tempora in secuti sunt plurimi, quorum cathalogum, quo quisq; vixerit tempore, quorum historiam descripserit, referentes vide tum alios, tum inter hos hujus Academiae ornamentum & decus, anno 1600. sublatum, *Davidem Ghyraeum*, in Chronologia.

§ 50. Ut autem quosdam, proximorum temporum scriptores habeas, ex eodem autore, hæc subscribo verba, Monarchiæ Romanæ, & Augusti præcipuè initia diligentissimæ descripsit *Appianus Alexandrinus* lib. 3. 4. & 5. bellorum civilium. & *Dion Nice-nus* à lib. 45. usq; ad 57. Sequentium vero Caesarum Romanorum vitas, in unum historiæ corpus, vel à *Johanne Cuspiniano* Maximiliani Cæsaris Historico, vel in *Antonij Sabellici*, septima. 8. 9. 10. Enneade, vel à *Johanne Nauclero*, Tubingensis Ecclesiæ præposito, usq; ad annum Christi 1500. redactas, studiosi simul perlegant. Et de proximis, 50. annis *Pauli Jovii* Historiam universalem, splendidiſſime & ornatissimè scriptam, & *Francisci Guicciardini* italicam Historiam: quâ nihil sapientius & eloquentius, in hoc genere elaboratum nostra ætate extat, adjungant.

*Sufficiant hæc hæc vice, de reliquis porro cum Deo,
in subsequentiſſimis dissertationibus agam.*

Jeā dōza

§. 44. Sacram scripturam, commode carnassius qui novem libris, quibus Meliorum & Medorum in Clio, Aegyptiorum & aliarum gentium historiam, in reliquis faciendo, à Cyro liberatore, ex captivitate Judæorum: porro Cambyses, Dari Histaspes in quo turpi fugâ, ex Græcia domum se rec

§. 45. Subsequitur hunc Thucydides Octo, Qui initio breviter à fuga Xerxis actionem Peloponnesiacam, & hoc deinde prolixius, usque vigesimum, describit: quem elegantibus styli 1594. nobis dedere Heredes Wechelii.

§. 46. Xenophon Atheniensis, in suis è Thucydide Historiam Peloponnesiaci belli, adhiberunt, usque ad pugnam Mantineam Epaminondas persequitur; qui excusi sunt Græce Venetii dedit ἀναβάσεως libros, Cyri junioris, ad quem Mæmonem bella recensentes, quibus præfuit Xenophon.

§. 47. Diodorus siculus, qui Plinio te Naturalis, ad Vespasianum, primus inter Ceteros qui quintum sequuntur, usque ad deperditos, in Sicilia superstites asservari, rum apud D. Johan. Jacobum Fuggerum, bibliotheca sua: Sed in libris decem, ab uâ bello Xerxis, usque ad Alexandri M. successa tempora correspondent illis, quæ decimo

§. 48. Livius, 140. libris, integram Romanitâ Urbe usque ad Augustum, vel annos partum complexus est; ex hoc luculento opere reliqui interierunt: veruntamen, hujus Epitome præcipuarum historiarum nobis supped

§. 49. Post Livium, qui anno Christi 21

us Hali-
indidit
æcorum
initium
euntium
ta refert,

sis libris
um Pelo-
i annum
, Anno

nâ Thu-
ræci post
s septem
m nobis
Artaxer-
, & dux

one hist.
gari 40.
ludio ad
per sunt,
ios quasi
ndelico-
snerus in
gesimum
quorum
stantur.

m, à con-
tum na-
ri restant
rus, seri-
ti & reli-
quo-

the scale towards document